

Nr 100.

Av herr **Jonsson** i Haverö m. fl., *angående utredning av frågan om slopande av domkapitel såsom instans för handläggning av ärenden rörande folkskoleväsendet.*

Genom beslut den 1 december 1944 har Kungl. Maj:t bemyndigat herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet att tillkalla sakkunniga för utredning rörande förhållandet mellan staten och skoldistriktet m. m.

Vid meddelandet av nämnda bemyndigande erinrade departementschefen bland annat, att de senaste decenniernas betydande utveckling av den svenska folkskolan i väsentlig grad möjliggjorts genom att staten i större utsträckning än tidigare påtagit sig kostnaderna för denna gren av undervisningsväsendet. Särskilt hade dessa ökade bidrag medverkat till att olikheterna i fråga om folkskoleväsendets standard i de skilda skoldistriktet blivit mindre än tidigare. I samband härmed hade emellertid den av statliga myndigheter utövade kontrollen över de anvisade medlens användning efter hand utvidgats och omfattade numera icke allenast skoldistriktets medelsförvaltning i och för sig utan även skolväsendets organisation. Med erinran om hur denna utveckling på sina håll uppfattats såsom inskränkningar i den kommunala självstyrelsen framhöll departementschefen vidare, att det statliga inflytandet på området icke borde utsträckas längre än som är ofrånkomligt med hänsyn till den nödvändiga kontrollen av medelsförvaltningen och organisationen. I anslutning härtill ansåg departementschefen ett övervägande påkallat, huruvida icke på det vidsträckta tillämpningsområde, varom fråga är, den statliga kontrollen — utan att dess syfte och väsentliga effektivitet äventyrades — skulle kunna göras något mindre detaljerad och skoldistriktet få ett i motsvarande grad ökat inflytande.

I sådant syfte förordades utredning angående möjligheten att öka antalet av de skoldistrikt i landet, vilka icke äro underkastade statlig inspektion, och att över huvud göra den statliga tillsynen mindre ingående än eljest, där den lokala ledningen vore tillfredsställande. Därjämte uttalades önskvärdheten av en översyn beträffande folkskolestadgan samt framhölls att beträffande statsbidragsförfattningarna eftersträvades en förenkling i avseende på såväl medelsanvisningen som rekvisitionsförfarandet, ävensom en begränsning av de mångahanda bidragsformer, som nu förekomma, varjämte den nuvarande ordningen för behandling av ärenden rörande folkskolebyggnader och utbetalning av statsbidrag till uppförande av sådana byggnader ansågs böra rationaliseras. Slutligen upptogs frågan om en förenkling av det synnerligen tidsödande administrativa arbetet med utarbetandet, antagandet och

fastställande av reglementen och läroplaner för skolorna till skärskådande, och en sådan förenkling ansågs vara värd beaktande.

Om nyttan, nödvändigheten och behovet av en utredning rörande anförda frågor torde icke råda delade meningar, och säkert är, att särskilt inom folkskoleväsendets lokala ledning ställas stora förväntningar på det blivande resultatet av denna utredning. Den därvid motsedda förenklingen och rationaliseringen av de numera över hövan betungande administrativa förvaltningsfrågorna inom folkskoleväsendet kommer utan tvivel att medföra avsevärt ökat lokalt intresse och lokala initiativ för den fortsatta utvecklingen av folkskoleundervisningens främjande.

Emellertid lära de för utredningen utfärdade direktiven icke innebära direkt uppdrag för de sakkunniga att till övervägande upptaga jämväl frågan om de olika instanserna för folkskoleväsendet. För närvarande utgöres dessa av domkapitlet, länsstyrelsen och skolöverstyrelsen. Domkapitlet utgör första instans i ärenden rörande undervisningsväsendet, och länsstyrelsen har motsvarande ställning beträffande vissa ärenden av ekonomisk innebörd varjämte skolöverstyrelsen utgör den centrala förvaltningsmyndigheten. Samtliga dessa instanser anlita folkskoleinspektören för beredning av förekommande skolärenden. Beträffande länsstyrelsens befattning med skolärenden torde intet vara att erinra. Vad åter angår handläggningen av ärenden rörande undervisningen och dess organisation synas starka sakskaäl tala för att dessa ärenden centraliseras till skolöverstyrelsen. Härigenom undviks mycken omgång och tidsutdräkt, samtidigt som avgörandet av underställda ärenden i förekommande fall kommer att ske likformigt och i enlighet med vedertagen tolkning av gällande lagar och författningar. För en så vitt möjligt likformig och enhetlig utveckling av folkskoleväsendets standard torde en sådan rationalisering vara minst lika viktig och betydelsefull, som de förenklings- och rationaliseringssträvanden i övrigt på skolväsendets område, vilka nu äro föremål för utredning genom i särskild ordning tillkallade sakkunniga.

På grund härav få vi hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att i samband med utredningen rörande förhållandet mellan staten och skoldistriken m. m. jämväl må utredas frågan om slopande av domkapitel såsom instans för handläggning av ärenden angående folkskoleväsendet.

Stockholm den 18 januari 1945.

Lars Jonsson
i Haverö.

Ernst Berg.

Evald Ericsson.

Magnus Nilsson,
Varuträsk.